

Barcelona ens entén?

BCN

pels Drets
Humans

// LES ASSOCIACIONS LGTB
A BARCELONA

Ajuntament de Barcelona

Drets Civils

// LES ASSOCIACIONS
LGTB A BARCELONA

Una Aportació al Pla Municipal
LGTB - Juliol 2009

ICC Consultors

Presentació	3
Aproximació interpretativa a la realitat associativa LGTB a Barcelona	4
// Una mirada unitària a una realitat diversa.....	4
// Marc conceptual d'actuació de les associacions	4
/ Enfocament del fet LGTB	4
/ Noves mirades per noves realitats	5
// Estructuració del mapa associatiu LGTB.....	6
// Eixos de debat en l'associacionisme LGTB.....	8
/ Les relacions amb l'Administració	9
/ Els avenços legals.....	10
/ Els locals comercials d'ambient	10
/ L'estructura participativa i la professionalització de les associacions.....	11
Les visions del teixit associatiu LGTB	13
// Visions en relació a les autopercepcions de les entitats	13
// Visions en relació a la percepció de la realitat LGTB a Barcelona	14
// Visions en relació a les polítiques municipals específiques pel col·lectiu LGTB.....	17
// L'anàlisi transversal de les polítiques municipals des del punt de vista del col·lectiu LGTB	19
Annex	24

El present estudi s'emmarca en l'elaboració del Pla Municipal per al Col·lectiu Lesbià, Gai, Transsexual i Bisexual (LGTB) per part de la Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona, un instrument de planificació política que ha de permetre conèixer amb major fidelitat quina és la realitat de les persones LGTB de la ciutat com a base per impulsar polítiques municipals per a la promoció i defensa dels drets humans i d'igualtat per a la seva plena normalització social.

El document és un diagnòstic construït a partir de la interpretació de les reflexions fetes per un conjunt d'associacions LGTB de la ciutat, que s'han entrevistat de forma individual¹. En aquest sentit, i per a enriquir el ventall de mirades i percepcions, s'ha ofert la possibilitat de realitzar les entrevistes tant a les entitats que formen part del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i dones i homes Transsexuals, com a les que no en formen part però es mostren actives a la ciutat de Barcelona. Per tant, es tracta d'una aproximació feta de la suma de diferents subjectivitats, que té la pretensió d'aportar qüestions al diagnòstic del Pla Municipal LGTB que sense el coneixement de la realitat d'aquestes associacions no es podrien analitzar en profunditat.

Partint d'aquesta premissa, es fa una aproximació en la qual l'interès se situa en les percepcions, els discursos dominants i els perifèrics. Per aquest motiu s'ha maximitzat la possibilitat de recollir aportacions d'associacions de perfils diferents, que poguessin aportar mirades i matisos diversos sobre una mateixa realitat. Val a dir que s'ha realitzat la tasca de fer una lectura transversal de les entrevistes i aportacions recollides, mirant de detectar aquelles qüestions que es presenten amb un major pes entre els participants.

El diagnòstic associatiu s'ha estructurat a partir de dos grans apartats:

- 1 L'aproximació interpretativa a la realitat associativa LGTB de Barcelona**, en el que es fa referència al marc conceptual d'actuació, a més d'una anàlisi de quines són les característiques del teixit associatiu LGTB de la ciutat des del punt de vista de la tipologia d'organitzacions, dels discursos polítics existents, i dels eixos de debat, de consens i d'enfrontament.
- 2 El recull de visions de les associacions LGTB**, que sistematitza les opinions recollides en les entrevistes a l'entorn de quatre grans eixos temàtics:
 - Les autopercepcions de les entitats.
 - La percepció de la realitat LGTB a Barcelona.
 - Les polítiques municipals específiques pel col·lectiu LGTB.
 - L'anàlisi transversal de les polítiques municipals des del punt de vista del col·lectiu LGTB i els seus principals reptes de futur.

¹ El llistat d'associacions entrevistades es troba en l'annex.

// Una mirada unitària a una realitat diversa

Realitzar una anàlisi del teixit associatiu LGTB de Barcelona presenta una doble dificultat. D'una banda, per l'elevat nombre d'entitats existents i per la complexitat de relacions i de discursos que es produeixen entre elles que, com es veurà, són dos elements que condicionen els posicionaments a l'entorn dels eixos de debat. De l'altra, per la pluralitat de realitats, situacions i necessitats incloses dins l'etiqueta LGTB, un fet que obliga a combinar plantejaments globals de tot el col·lectiu amb d'altres d'específics per a persones lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals o intersexuals.

La mirada que ha orientat l'estudi parteix d'aquesta dualitat d'enfocaments, prenent com a objecte d'anàlisi el col·lectiu LGTB però intentant a la vegada recollir les situacions i elements discursius particulars interns que queden més desapercebuts o menys visibilitzats en una lògica d'abstracció.

// Marc conceptual d'actuació de les associacions

/ Enfocament del fet LGTB

L'enfocament del fet LGTB que prenen les associacions actua com a condicionant de les seves estratègies i determina en gran mesura els seus posicionaments en cadascun dels eixos de debat existents, que seran objecte d'anàlisi en el punt 4. Analíticament, es poden distingir tres grans línies de pensament en el moviment associatiu LGTB de Barcelona (Coll-Planas, 2006)²:

- **Posicions normalitzadores o integradores**, amb un discurs basat en la voluntat d'integració que reivindica la normalitat de lesbianes i gais i posa èmfasi en l'equiparació de drets. No consideren que la normalització passi per l'assumpció dels valors heterosexistes i es posa èmfasi en la necessitat de generar canvis en el marc d'una societat diversa que permetin la realització plena de les persones.

La seva estratègia és de tipus moderat, basada en la lluita contra l'homofòbia i orientada a la desaparició de lesbianes i gais com a subjectes polítics. En aquest sentit, les actituds discriminatòries cap a les persones LGTB es conceben des de la lògica individualista de l'individu en relació a l'àmbit cultural propi.

- **Posicions transformadores**, que engloben sectors associatius vinculats al feminisme lèsbic i a l'alliberament gai, i es caracteritzen per un discurs no integracionista, basat en la defensa de les llibertats i la no discriminació. L'estratègia emprada acostuma a basar-se en l'acció política de tipus llibertari i es consideren necessaris canvis socials més enllà de la desaparició de l'homofòbia perquè gais i lesbianes desapareguin com a subjectes polítics.

A diferència de les posicions normalitzadores, la discriminació envers les persones LGTB es defineix per paràmetres de tipus estructural, amb una relació directa amb els elements cultu-

rals, econòmics i d'organització social imperants en la nostra societat. En aquest sentit, les entitats que s'alineen en aquesta direcció focalitzen la seva estratègia a través d'accions de caràcter proactiu (tallers d'autodefensa, oficina discriminatòria, campanyes de resposta...), amb una visió crítica dels mecanismes municipals existents.

- **Posicions queer**, que vertebrin el seu discurs cap a la destrucció de les identitats de gènere i sexuals i, per tant, també enfront la seva articulació política. Des d'aquesta posició es parteix d'una aproximació a l'homofòbia de tipus estructural, com en el cas anterior.

A Barcelona, l'associacionisme queer integra a organitzacions o grups d'acció (no constituïts legalment com a associacions) de nova aparició, que han contribuït a enriquir i a rejuvenir el teixit social LGTB. Aquest tipus d'entitats plantegen discursos que també tenen influències transformadores, amb una lògica de treball que combina la reflexió (a través de plantejaments trans-intersex) amb l'acció social i de denúncia, amb una crítica a la segregació que pateixen lesbianes, transsexuals i intersexuals dins les polítiques i l'associacionisme LGTB.

Certament, cadascuna d'aquestes tres línies de pensament funciona com un marc de referència ideològica per a les organitzacions, però en cap cas es tracta de categories estanques o excloents. Així, en molts casos una mateixa organització pot optar per la combinació de posicions.

De la mateixa manera, algunes de les entitats LGTB que focalitzen la seva activitat en la prestació de serveis o en la creació d'espais i activitats d'oci i de relació, són difícilment classificables en aquestes categories, ja que el posicionament i la lluita polítiques no acostumen a constituir un element central de l'organització i queden circumscrites a les opinions personals dels seus socis i sòcies.

// Noves mirades per noves realitats

Paral·lelament a l'existència d'un clar distanciament entre posicions normalitzadores i transformadores, durant els últims anys han aparegut noves organitzacions que han enriquit el teixit associatiu LGTB. En alguns casos es tracta de grups preexistents dins d'altres organitzacions que han optat per una escissió per desacords o per fer del seu àmbit de treball l'objectiu principal de treball, tot i que també s'han creat noves entitats per part de persones no associades.

En qualsevol cas, aquest aflorament associatiu ha determinat que el nombre d'actors en termes absoluts hagi crescut, us aspecte que com es veurà aporta riquesa al teixit associatiu, però també complexitat. L'augment del nombre d'organitzacions LGTB a la ciutat s'ha produït per un doble procés, que convé tenir en compte:

- **La incorporació de nous discursos:** durant els últims anys s'han creat noves organitzacions a l'entorn de la lluita trans-intersex, que han contribuït a aportar noves propostes discursives i elements de debat al teixit associatiu LGTB a l'entorn de les identitats de gènere.

A més, aquests posicionaments provinents de la teoria queer han tingut un impacte especial en el moviment associatiu transsexual existent fins aleshores, basat especialment en la

demanda de serveis d'atenció específics i en la no discriminació. Certament, l'argumentari ideològic d'algunes d'aquestes noves associacions confronta aquesta visió trans-normativa i incorpora noves reflexions a partir del desacord amb la patologització de les identitats trans i la defensa de noves formes alternatives d'entendre i construir el cos, contraposades a la intervenció mèdica i a un sistema de gèneres binòmic.

- **Com a resposta a noves necessitats i àmbits de treball:** un segon determinant de la creació de noves organitzacions ha estat sens dubte l'aprovació del matrimoni i el reconeixement de drets a les persones LGTB. Aquests avenços legals han contribuït a introduir en l'agenda política del col·lectiu LGTB noves necessitats per part de la població, com ara les qüestions de tipus familiar.

Finalment, dins d'aquesta lògica també cal incloure les associacions sorgides per canvis en la realitat social, que s'han traduït en respostes des del teixit LGTB. Aquest és el cas de l'atenció a les persones de la tercera edat i a la població immigrant o a la generació de respostes des de l'àmbit educatiu o estudiantil, tres nous espais de treball específic per part de noves organitzacions que cal tenir ben en compte a l'hora de plantejar actuacions per a les persones LGTB.

// Estructuració del mapa associatiu LGTB

Més enllà de l'existència de diferents enfocaments del fet LGTB i de múltiples discursos i posicionaments a l'entorn dels eixos de debat que es presentaran al següent punt, el teixit associatiu LGTB de Barcelona és extens i divers, tant pel que fa al nombre d'entitats o grups, com en relació a les seves característiques.

A Barcelona coexisteixen entitats històriques que tenen els seus orígens en la lluita durant el tardo-franquisme, organitzacions amb més d'una dècada de trajectòria i d'altres de creació recent. Associacions amb un volum important de recursos i d'altres de molt menor dimensió. Organitzacions mixtes amb vocació de representació unitària de les persones LGTB i d'altres d'enfocades únicament a persones gais, lesbianes o transsexuals. Per tant, situacions que incideixen en les possibilitats de treball i d'actuació de cada entitat i que els confereixen un caràcter i idiosincràsia propis.

Com a característica general del teixit associatiu, cal parlar d'un dinamisme important pel que fa a la creació i sorgiment de noves organitzacions LGTB a Barcelona. Una característica que, com es veurà al llarg del document, parteix en molts casos d'una dinàmica de creixement per escissions, però que també té a veure amb la resposta associativa a noves necessitats de les persones LGTB.

La voluntat d'aquest punt d'anàlisi no és la de recollir les característiques particulars de cadascuna de les entitats, sinó la d'aportar una mirada general a l'articulació de mapa associatiu LGTB des del punt de vista funcional. Per tant, es pretén aportar un marc de referència previ a l'anàlisi dels eixos

de debat, que sigui capaç d'identificar tant els actors que conformen el panorama associatiu, com els seus principals espais de treball i de contingència.

En aquest sentit, i si bé és cert que moltes de les organitzacions realitzen actuacions en més d'un dels camps que s'exposen a continuació, la classificació que es presenta s'ha basat en els seus objectius fundacionals i la detecció del seu àmbit de treball principal. A través d'aquests trets d'actuació, es distingeixen quatre grans tipologies d'entitats:

- 1 Entitats paraigües:** són entitats que tenen perfil d'actuació pròpia, però que en el seu interior integren associacions que actuen com a unitats federades o constituents, amb capacitat d'articulació i d'incidència en el discurs global. La Coordinadora Gai Lesbiana i el Casal Lambda són els dos exponents d'aquesta dinàmica organitzativa, que condiciona que el discurs i els espais de treball siguin de caràcter ampli.
- 2 Entitats de reflexió i lluita política:** es tracta d'entitats que vertebrèn la seva acció en elements de construcció i reflexió teòrica, així com en la lluita política, principalment a través de campanyes de denúncia, informació i conscienciació. Formen part d'aquest grup el Front d'Alliberament Gai de Catalunya, el Col·lectiu Gai de Barcelona, el Grup de Lesbianes Feministes, la Xarxa d'Acció Trans-Intersex de Barcelona, la Plataforma d'Activistes Sin Vergüenza i la Guerrilla Travolaka.
- 3 Entitats de prestació de serveis i de recursos:** un tercer àmbit de treball associatiu té a veure amb la prestació de serveis i la generació i posada a disposició de recursos per a les persones LGTB. Els eixos de treball en aquest cas són força diversos, de manera que es poden diferenciar cinc grans sectors des d'on actuen aquestes organitzacions:
 - **Àmbit sociosanitari:** entitats focalitzades principalment a la prevenció i detecció del Virus de la Inmunodeficiència Humana (VIH) i altres Infeccions de Transmissió Sexual (ITS). Prenen aquest camp d'actuació Stop Sida i Hispanosida (BCN Checkpoint – Projecte dels Noms), dues entitats amb perfils d'actuació i de composició clarament diferenciats, però que formen part de la coordinadora estatal CESIDA i ofereixen el servei gratuït de prova ràpida.

També s'inclou en aquest camp Gais Positius, que ofereix serveis per a persones seropositives amb un major enfocament cap als socis i amb una vessant sanitària i relacional.
 - **Àmbit educatiu:** en el camp educatiu, existeixen dues entitats que generen actuacions des de la perspectiva de l'alumnat (Sin Vergüenza) i del professorat (Inclou, Gais i Lesbianes en l'educació). Certament, en el primer cas els recursos es focalitzen en la lluita contra l'homofòbia, mentre que en el segon el treball s'orienta cap a la diversitat afectiva i sexual a les aules a través de recursos pedagògics.

- **Àmbit familiar:** des de l'àmbit familiar, l'Associació de Mares, Pares i Familiars de Gais i Lesbianes realitza una tasca contra la discriminació basada en una doble lògica de treball: interna (a través de l'assessorament i la generació d'espais de trobada) i externa (mitjançant campanyes de sensibilització i informació, que en molts casos posen un accent especial en el pla educatiu).

També treballa amb una lògica familiar, però enfocada a mares lesbianes i pares gais l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais, que realitza un treball per la igualtat de drets, la visibilització i la generació d'espais on siguin presents els models familiars LGTB.

- **Àmbit d'assessorament:** a l'entorn de l'assessorament existeix un gruix important d'entitats que ofereixen atenció personalitzada d'ajuda. Aquest és el cas d'Acord (Assessorament, Counselling, Orientació i Recursos per Dones LTB) en l'àmbit municipalista, d'ATC-Libertad i de Espai Obert Trans-Intersex envers les persones transsexuals, o de l'Associació Catalana per a la Integració d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals Immigrants amb una lògica d'acollida i de xarxa relacional per a les persones LGTB migrades.
- **Altres serveis:** altres àmbits de treball que compten amb entitats específiques al teixit associatiu de Barcelona són el sociosanitari (Fundació Enllaç, adreçada a la prestació de serveis d'atenció a la dependència per a persones LGTB).

4 Entitats generadores d'espais de trobada: finalment, dins el panorama associatiu LGTB existeix un nucli d'associacions que fonamenten la seva activitat en la generació d'espais de trobada per a persones LGTB. En aquest àmbit, existeixen dues lògiques:

- **Amb ofertes d'oci per als seus associats:** organitzacions que contribueixen a possibilitar espais de relació entre persones LGTB a través de l'esport (Panteres Grogues) o la realització d'activitats lúdiques (Grup d'Amics Gais, Lesbianes, Transsexuals i Bisexuals i Bearcelona).
- **A l'entorn d'interessos comuns:** l'àmbit religiós (Associació Cristiana de Gais i Lesbianes de Catalunya) i el corporativista (Associació de Gais i Lesbianes Polícies) són dos eixos que centren l'actuació d'aquestes entitats, que a més de suposar espais de trobada i relació generen campanyes i activitats pròpies.

// Eixos de debat en l'associacionisme LGTB

El teixit associatiu LGTB de Barcelona és heterogeni i divers, fruit de l'existència de múltiples eixos d'articulació i de debat. L'objectiu d'aquest apartat no és el de fer una descripció acurada del discurs o el bagatge de cadascuna de les entitats que el conformen, sinó posar de manifest quins són els

àmbits de debat que en determinen la seva situació actual i les perspectives de futur.

Per fer-ho, es presenten els principals discursos, posicions i situacions existents dins el teixit associatiu en relació a quatre grans eixos:

- 1 Les relacions amb l'Administració
- 2 Els avenços legals.
- 3 Els locals comercials d'ambient.
- 4 L'estructura participativa i la professionalització de les associacions.

Per a cadascun d'ells s'ha intentat construir agrupacions o tipologies segons similituds i casuístiques comunes entre entitats entrevistades.

/ Les relacions amb l'Administració

La tipologia de relacions que les associacions mantenen amb l'Administració és també un important eix de debat fluctuant que condiona el teixit associatiu LGTB. De forma general, es distingeixen tres grans posicions que tenen correspondència amb els enfocaments del fet LGTB:

- **Col·laboració institucional:** existeix un grup majoritari d'associacions que es basen en un discurs de no confrontació pública amb l'Administració. Mantenen un diàleg estable amb l'Ajuntament i participen activament al Consell Municipal LGTB. Es tracta d'entitats que en la majoria dels casos focalitzen la seva actuació envers la prestació de serveis, l'organització d'activitats o la generació d'espais de trobada i de relació per a les persones LGTB. Reben subvencions públiques, que en la majoria dels casos suposen la font majoritària del seu finançament.
- **Col·laboració crítica:** un segon grup d'associacions, fonamentalment constituït per entitats que defensen posicions transformadores o queer, es caracteritza per mantenir una estratègia basada en plantejaments de treball llibertaris i per una visió crítica amb l'actuació de l'Administració, que durant molts anys va comportar la voluntat de no relació.

L'obtenció de recursos a través de subvencions públiques es percep com un mecanisme generador de dependència que qüestiona la possibilitat de mantenir un discurs crític i independent, de manera que les organitzacions s'hi acostumen a mostrar contràries com a garantia d'autonomia, tot i que les necessitats econòmiques han provocat un major pragmatisme. Igualment, en l'àmbit polític hi ha hagut un cert acostament pel que fa la participació d'algunes d'aquestes entitats al Consell Municipal LGTB, tot i que com es veurà en l'apartat de visions existeix una valoració crítica del seu funcionament.

Certament, el fet que aquest tipus d'entitats siguin grups de reflexió i acció política favorables a una transformació del sistema actual contribueix a generar majors elements de dissens que en el cas anterior.

- **No col·laboració:** finalment, cal recollir l'existència d'un tercer grup molt minoritari d'entitats que no mantenen cap diàleg formal amb l'Ajuntament ni reben subvencions municipals, tot i que sí que existeixen alguns contactes informals.

/ Els avenços legals

Les demandes d'igualtat legal van ser un dels detonants de l'estructuració associativa i de lluita política de gran part del moviment LGTB, de manera que els avenços legals produïts durant els últims anys (fonamentalment el dret al matrimoni) ha suposat una redefinició del seu paper i objectius.

Novament en aquest aspecte, coexisteixen dos discursos diferenciats:

- **La necessitat d'impulsar un treball derivat d'aquesta nova realitat:** des de l'enfocament normalitzador, que situava el reconeixement de drets col·lectius com a part central estructuradora de la seva activitat associativa, el dret al matrimoni i a l'adopció ha obligat a un viratge dels camps d'actuació. Actualment es posa especial èmfasi en la necessitat d'impulsar un treball pedagògic i educatiu d'eradicació de l'homofòbia, juntament amb la necessitat d'impulsar noves línies de treball en l'àmbit familiar.
- **Crítica a la institució matrimonial:** des dels enfocaments transformadors es critica l'aprovació del matrimoni entre persones del mateix sexe perquè es considera que contribueix a perpetuar una model d'organització familiar capitalista i patriarcal. De la mateixa manera, es fa un qüestionament del gènere i s'aposta per diferents formes de viure les relacions de parella i per un discurs més obert sobre la sexualitat i els drets individuals.

Des d'aquesta línia discursiva existeix un escepticisme respecte a les demandes associatives de tipus familiar i, com es veurà en l'apartat de visions, es caracteritza l'aprovació del dret al matrimoni com un element contraproduent per a l'activisme LGTB, en tant que generador de desmobilització i d'una imatge de màxims assolits. Amb tot, també es coincideix en reconèixer que ha contribuït a una major visibilització i a la generació d'un debat social.

/ Els locals comercials d'ambient

Un altre dels eixos de dissens en el teixit associatiu és la visió que les entitats tenen dels locals comercials d'ambient. Novament, es tracta d'un debat en què els enfocaments polítics del fet LGTB hi juguen un paper important, podent diferenciar dos grans discursos:

- **Percepció com espais de relació positius:** les visions en relació a l'empresariat dels locals d'ambient des de sectors associatius normalitzadors no són uniformes i han anat variant al llarg del temps, tot i que de forma general es tendeix a concebre els locals com espais positius i necessaris de relació entre persones LGTB degut a l'homofòbia i a l'heterosexisme social.

Des d'aquest punt de vista existeixen dinàmiques de col·laboració i de bona entesa, amb alguns àmbits de reforçament mutu entre locals i associacions que es perceben com a estratègics i beneficiosos (publicitat, campanyes als locals, difusió associativa...). Amb tot, cal remarcar l'existència d'algunes crítiques envers a la reproducció de models estètics i culturals elitistes o excloents per part d'alguns locals d'ambient.

- **Crítica a la mercantilització:** des de les associacions properes a l'enfocament transformador i *queer* es manté un posicionament discursiu de tipus anticapitalista, caracteritzat per una posició de rebuig a l'oferta comercial del Gaixample (que es qualifica de gueto), per la denúncia a la mercantilització de les identitats i a la generació d'un model normatiu de gai consumista.

En aquest sentit, es critica a les associacions de normalització per la defensa d'un model "classista" que segrega la part més marginal de persones LGTB. Com a resposta, des d'aquests espais del teixit associatiu transformador s'intenten desenvolupar espais d'oci alternatius, amb resultats més o menys reeixits. De fet, un dels nuclis de treball d'aquest tipus de grups va ser el moviment ocupa, on es van poder trobar espais per a la realització d'accions i activitats.

Un dels elements de visibilització més clars d'aquesta divergència de posicions són els desacords sobre el model de manifestació del 28 de Juny, dia internacional de gais, lesbianes i homes i dones transsexuals. Una divergència que té a veure tant amb el nom de la jornada, com amb la participació d'empresaris i forces polítiques i que ha conduït a la organització de dues celebracions amb perfil clarament diferenciat.

/ L'estructura participativa i la professionalització de les associacions

Des del punt de vista del funcionament i l'organització funcional de les associacions, al teixit associatiu LGTB de Barcelona coexisteixen situacions diverses per que fa al paper que desenvolupen les persones militants/sòcies i l'existència o no de personal contractat. Tenint en compte aquests dos paràmetres es poden distingir quatre grans models organitzatius:

- **Organitzacions jeràrquiques amb professionalització:** amb una junta o comissió permanent, que és el centre de decisió de l'entitat, i un/a president/a o secretari/a general que actua com a representant. Es caracteritzen per una clara divisió funcional i organitzativa de les tasques o àrees de treball, que acostumen a comptar amb persones responsables designades per a tal efecte.

Acostumen a comptar amb un gruix important de socis amb poca vinculació quotidiana amb l'associació, a més d'un grup reduït de persones voluntàries que realitzen tasques de forma puntual. En la majoria dels casos, la necessitat de gestionar serveis ha conduït a aquestes associacions a apostar per una professionalització de la seva estructura mitjançant la contractació de personal de gestió o d'atenció, que desenvolupa tasques que requereixen qualificació o formació *ad hoc*.

- **Organitzacions jeràrquiques de base voluntària:** un segon model és el format per associacions de dimensions més reduïdes que les anteriors que basen la seva estructura únicament en el treball voluntari dels/les associats/des i compten amb una junta i un càrrec de representació. En molts d'aquests casos la inexistència de personal contractat és conseqüència d'una manca de recursos, i no es deu tant a un posicionament polític contrari a la professionalització.

Les associacions que prenen aquest model organitzatiu acostumen a caracteritzar-se per una menor base social que en el cas anterior, un fet que es compensa mitjançant una major proximitat, implicació i capacitat d'incidència dels/les associats/des en la presa de decisions que afecten a l'organització.

- **Organitzacions assembleàries:** un tercer model de funcionament és el del grup d'associacions que funcionen a través d'una lògica assembleària. Tant en les associacions constituïdes formalment com en els grups d'activisme informal, aquest mecanisme d'organització és fruit d'una aposta política pel treball de base voluntària, que rebutja la professionalització de l'activisme i l'existència de càrrecs dirigits.

El comú denominador d'aquest tipus d'associacions és l'existència d'una base social molt activa, però reduïda, que actua com a centre de presa de decisions. Les tasques a desenvolupar per part de les persones militants estan clarament menys definides que en el cas anterior, s'acostuma a treballar amb lògica concreta per a cada projecte/acció i es compta amb una xarxa de persones que realitzen col·laboracions puntuals.

A diferència dels dos models anteriors, en què les organitzacions es caracteritzen per disposar de posicionaments clarament definits en relació als eixos de debat (de tipus fundacional o directiu), en el cas de les organitzacions assembleàries existeix una major fluctuació degut al pes de les opinions dels/les seus/ves militants en cada moment.

El principal element de debat en el camp participatiu té a veure amb el paper que juguen les persones que integren la base social de les organitzacions i amb la professionalització de les tasques de gestió o de prestació de serveis. En aquest sentit, i més enllà de les característiques organitzatives de cada entitat (que en la majoria de casos estan determinades per la quantitat de recursos que es poden dedicar a aquest efecte) sí que existeix una divergència política i ideològica en relació al pes de la professionalització de les seves estructures.

Des de les organitzacions de pensament transformador, que són les que acostumen a apostar per lògiques assembleàries, la contractació de personal de gestió i en especial l'existència de càrrecs representatius es percep com un factor que actua en contra de la lògica militant i de lluita política, generant dependència cap a l'Administració.

En canvi, les associacions que han adoptat estructures de treball jeràrquiques i especialitzades (amb o sense professionalització) creuen que la menor implicació dels/les associats/des en el dia a dia de l'entitat és un fet inherent a l'augment d'importància de la prestació de serveis i recursos i a la reducció del component polític i reivindicatiu de les entitats.

// Visions en relació a les autopercepcions de les entitats

La demanda de recursos, un lloc comú

La totalitat d'organitzacions entrevistades fan referència a la necessitat de disposar d'una dotació econòmica major per poder millorar els serveis i el volum d'activitats realitzades, tot i que en molts casos es reconeix l'existència d'una dependència respecte les subvencions de l'Administració per al manteniment del funcionament de l'entitat.

Així mateix, es reconeix que el fet de disposar d'un espai o local de reunió i d'atenció és un factor que condiciona clarament el coneixement de les organitzacions per part de la societat no organitzada i permet una major estabilitat i capacitat de treball. D'aquesta manera, les organitzacions que no en disposen es veuen obligades a mantenir una dinàmica de funcionament informal, poc visible i accessible per a potencials socis, militants o usuaris.

Així mateix, pel que fa als recursos humans a disposició de les organitzacions, coexisteixen dos grans models de funcionament i d'actuació: les entitats amb base militant/social que tenen personal laboral contractat per a realitzar tasques de gestió o de servei que requereixen d'una qualificació determinada i, en contraposició, les associacions de caràcter únicament voluntari en què la totalitat de les tasques són assumides per socis activistes. Certament, en el primer dels casos és possible mantenir un volum d'activitat intensiu que el funcionament estrictament comunitari dificulta.

Les relacions entre associacions, condicionades per les diferències de discurs

La majoria d'entitats caracteritzen com a positives les relacions amb la resta d'organitzacions LGTB, tot i que les col·laboracions i campanyes conjuntes s'acostumen a realitzar de forma puntual, a excepció de les entitats amb estructures de treball federatives o espais compartits.

De forma majoritària, es coincideix en afirmar que les dinàmiques de relació i de funcionament entre els diferents agents del teixit associatiu LGTB estan fortament determinades per les diferències ideològiques, les trajectòries històriques o per les relacions personals dels dirigents de les entitats, un fet que en molts casos ha propiciat la creació i consolidació de paral·lelismes d'actuació, d'excessius apriorismes en l'adopció de postures davant temes de debat i de camps estancats de treball.

Internet, el canal principal de comunicació

Tot i que la diferenciació d'objectius de les organitzacions condiciona en bona mesura la importància i necessitat de disposar d'una base social més o menys sòlida, la gran majoria d'entitats fan referència a Internet com el canal principal de coneixement i difusió que ha permès superar algunes barreres de l'atenció presencial, especialment en relació a consultes o demanda d'informació. La comunicació a través de campanyes, serveis o accions de les organitzacions segueix sent l'altra principal via de coneixement i d'entrada.

// Visions en relació a la percepció de la realitat LGTB a Barcelona

Una forta cultura associativa i una realitat atomitzada

La majoria de les entitats caracteritzen el panorama associatiu LGTB de Barcelona en termes d'atomització, tot i que en reconeixen la vitalitat històrica i la presència lideratges potents. Es creu que existeixen divisions ideològiques històriques que contribueixen a la creació d'àmbits de treball marcats, força especialitzats i estancs, que dificulten el treball en xarxa i generen una competència pels recursos públics.

En aquest sentit, des de les entitats conflueixen visions autocrítiques amb el conjunt del teixit associatiu LGTB que fan referència a la manca de relleu generacional, a la inexistència d'un coneixement mutu pel que fa als projectes i possibles espais de col·laboració entre entitats i a la tendència a la creació de noves associacions més per desacords amb les existents que no pas per noves necessitats, un fet que genera paral·lelismes.

Des d'un cert sector, (fonamentalment constituït per les entitats prestadores de serveis) es reclama que l'Ajuntament realitzi una major discriminació i prioritació a l'hora de prestar suport econòmic a les entitats en favor d'aquelles que desenvolupen projectes i serveis en benefici de les persones LGTB de Barcelona, i no exclusivament dels seus socis o afiliats. Tot i això, aquesta postura xoca amb un corrent de pensament transformador que es mostra contrari a la professionalització i burocratització de les organitzacions, reclamant una pèrdua de la influència política en el món LGTB.

L'excessiva divisió a l'entorn d'eixos de posicionament ideològic i d'activitat que s'ha vist en l'aproximació interpretativa es percep com un factor estructural del moviment LGTB barceloní i català, que si bé contribueix al manteniment d'un teixit associatiu ric i plural, també en condiona una certa debilitat a l'hora de construir posicionaments comuns i visibilitzar les reivindicacions LGTB de forma unitària.

En relació a l'evolució associativa, es coincideix en afirmar que els guanys legals dels últims anys han contribuït a generar un cert conformisme que ha restat força al moviment LGTB i que la creixent especialització o parcel·lització funcional d'algunes associacions en àmbits d'actuació molt concrets, ha fet restar visió i coneixement global. Pel que fa al relleu generacional, existeix una mirada contradictòria entre les entitats amb recorregut històric que troben a faltar una major implicació de les persones joves i la visió d'algunes de les entitats joves, que troben a faltar un relleu a les cúpules i denuncien un cert paternalisme envers als joves associats.

Del/la militant a l'usuari/a

En referència a les persones LGTB no associades, que són la majoria, existeix la opinió àmpliament acceptada que cada cop més acudeixen a les entitats únicament davant problemes o necessitats puntuals, amb finalitats clarament instrumentals. El perfil d'associat/da militant i actiu/va ha anat

replegant-se poc a poc i es manté únicament als càrrecs de responsabilitat de les entitats, que per contra, han vist com el perfil de soci/a de base (més o menys col·laborador/a) s'ha substituït cada cop més per una lògica d'usuari/a.

De forma paral·lela, algunes de les opinions expliquen la davallada de l'associacionisme per manca de necessitat o per la voluntat d'anonimat, per visions negatives de les entitats (excessivament polititzades o anacròniques). Es coincideix en la necessitat de realitzar una autocrítica en relació als canals d'entrada i de difusió de l'activitat de les associacions LGTB de la ciutat. En aquest sentit, es considera necessari que l'Ajuntament s'involucri en aquesta direcció a través d'enllaços a la web municipal o l'agenda d'activitats, entre d'altres.

Camí per córrer en les noves formes de discriminació

Les visions pel que fa a l'existència de comportaments discriminatoris coincideixen en la idea general que Barcelona té un tarannà més obert i tolerant que la resta de Catalunya o d'altres ciutats europees. Tot i això, moltes de les associacions entrevistades afirmen que existeix un pòsit homòfob més o menys evident en molts dels àmbits de la vida a la ciutat.

Sota aquesta mirada, els avenços legals que s'han produït durant la última dècada no s'han vist correspostos de la mateixa manera en el pla social, on el llenguatge políticament correcte ha contribuït a la reducció de comportaments homòfobs explícits però ha provocat l'aparició d'una *homofòbia amable*, menys evident però igualment discriminatòria.

Així, des del punt de vista de l'espai públic, es té la percepció que si bé les agressions físiques han disminuït, existeixen encara molts comportaments discriminatoris a través d'agressions verbals o psicològiques, que per definició són més subjectives i menys denunciabils. A més, es coincideix en apuntar l'existència de nivells de discriminació diferenciats segons barris de la ciutat, essent el centre i el Gaixample dos espais de seguretat emocional clarament diferenciats de la realitat d'altres zones barcelonines.

En el camp laboral, en l'atenció per part de l'Administració i en l'àmbit educatiu és on encara es concentren un major nombre de discriminacions a les persones LGTB. Precisament, el *bullying* homòfob és una de les qüestions que més preocupa a les organitzacions, que denuncien una manca de discurs i de respostes per part de l'Administració en aquest sentit.

Des de múltiples associacions es creu convenient posar un accent especial a l'hora de caracteritzar la discriminació que pateixen les persones transsexuals, amb comportaments intolerants molt més quotidians, evidents i durs que en relació a les persones gais o lesbianes (especialment preocupants en l'àmbit laboral i sanitari).

Finalment, i en una mirada interna cap al col·lectiu LGTB, des d'algunes associacions de caire transformador i normalitzador es subratlla l'existència de discriminacions envers les lesbianes i les persones transsexuals dins l'àmbit associatiu i l'oferta comercial. Sota aquest punt de vista, es critica que

algunes de les associacions denominades LGTB focalitzin el seu discurs i acció únicament cap a la població gai sense tenir en compte la resta de grups i es qüestiona el dret d'entrada selectiu i restrictiu a determinats locals d'ambient LGTB.

L'ambient, entre la mercantilització i la garantia de seguretat

L'oferta comercial LGTB genera contraposicions d'opinions entre el món associatiu. Algunes de les entitats creuen que aquest tipus d'oferta és el vehicle tradicional de relació necessari davant les discriminacions que existeixen als locals generalistes i caracteritzen el Gaixample com un espai còmode i segur que actua com a referència, tot i que l'oferta actual sigui inferior a la d'altres ciutats europees.

En canvi, des de posicions transformadores es critica l'existència de locals *only* i es denuncia la discriminació a dones i trans a l'oci nocturn (fonamentalment gai). Aquest mateix grup d'opinions fa referència a la necessitat d'apostar per locals mixtes amb garanties de no discriminació, que suposin àmbits de seguretat i llibertat per a les persones LGTB. A més, des de posicions similars es fa una crítica a la mercantilització de l'oci LGTB i es veu l'excessiva normativització (Ordenança del Civisme), junt amb la impossibilitat d'accedir a la utilització d'espais i equipaments públics per a l'organització d'actes no comercials com la principal trava a superar.

De forma general, es reconeix l'important paper que Internet juga com a vehicle de relació entre persones LGTB, una funció que tradicionalment desenvolupaven de forma majoritària els locals d'ambient. En aquest sentit, i tot i que de forma informal, la xarxa ha permès constituir alternatives d'oci no nocturnes a través d'activitats associatives o interpersonals.

De l'evolució positiva als nous reptes de futur

Pel que fa a l'evolució de les persones LGTB a la ciutat durant els últims anys i les perspectives de futur, es coincideix en afirmar de forma general que hi ha hagut un progressiu canvi favorable tant pel que fa a la millora de drets com en relació a la incorporació de les polítiques LGTB a l'agenda política i a l'acceptació social de la diversitat sexual. Aquests elements han contribuït en certa manera al venciment de l'autocontenció i a una major visibilització de l'activitat associativa, que ha trobat amb Internet un valuós canal comunicatiu i de difusió.

Amb tot, es remarca la necessitat de seguir impulsant un canvi de mentalitat social a través de l'educació que contribueixi a trencar amb determinats patrons heteronormatius, junt amb la conveniència de contribuir a la visibilització de les demandes i necessitats de lesbianes i transsexuals, sovint poc presents dins el conjunt LGTB.

Les expectatives d'evolució són favorables per a la majoria d'entitats, que confien en l'impuls de polítiques públiques LGTB de base per part de l'Administració i remarquen la necessitat de posar un especial accent en el treball envers la població nouvinguda. També s'entreu com a molt positiva la

irrupció al món associatiu de noves generacions joves formades i capaces de rellevar i donar un nou impuls, tot i que cal crear les condicions per a fer-ho possible.

Per últim, el sector d'entitats menys afí a la demanda de subvencions creu que l'evolució del teixit associatiu LGTB ha de passar necessàriament per un major esperit crític i per la reducció de la dependència envers l'Administració.

Singularitats i desacords en relació al model de ciutat

Les entitats no tenen una opinió coincident de sobre el model de ciutat des del punt de vista LGTB, però si que de forma absoluta es coincideix en afirmar que Barcelona representa un espai de llibertat i de tolerància amb personalitat pròpia que actua com a referent de cara a l'exterior. En aquest sentit, l'aposta política i la relació institucional amb el teixit associatiu, junt amb la vitalitat de les associacions i el seu caràcter pioner, es valoren com a factors diferencials respecte d'altres ciutats europees o de l'Estat.

Tot i això, existeix un sector d'associacions de caire transformador que des del punt de vista de model polític es mostren crítiques. En especial, es fa referència a una excessiva concentració d'esforços i d'aposta pública en termes comercials, d'oci i de projecció turística i es posa l'èmfasi en la necessitat de prestar una major atenció a les polítiques socials i d'atenció a la ciutadania.

Per últim, i pel que fa als espais de referència per a les persones LGTB, hi ha un sector de les associacions que critiquen el caràcter marcadament comercial del Gaixample en termes d'*Euro Rosa* i la manca d'espais públics o associatius de referència (casals d'entitats, equipaments per a la realització d'activitats o serveis...). Amb tot, l'amplia majoria d'entitats consideren molt positiu que l'activitat associativa i bona part de l'activitat comercial es distribueixi de forma més o menys descentralitzada als barris de la ciutat, al contrari del que succeeix en d'altres ciutats.

// Visions en relació a les polítiques municipals específiques pel col·lectiu LGTB

El primer que es constata pel que fa a les valoracions que les entitats entrevistades fan de les polítiques LGTB és que un nombre important d'organitzacions creuen que l'Ajuntament no ha implementat polítiques executives d'atenció a la comunitat LGTB més enllà de la creació de canals de participació i del suport a l'associacionisme.

Les principals opinions en relació a l'actuació municipal són:

- Es valora de forma molt positiva l'existència d'una sensibilitat institucional per part del consistori envers les persones LGTB. Tot i això, la sensació majoritària és que manquen polítiques

executives de creació de serveis o de programes d'atenció, especialment en l'àmbit social. Des d'algunes posicions s'afirma que l'Ajuntament ha desenvolupat una excessiva delegació de tasques al teixit social, enlloc d'optar per la creació d'estructures municipals.

- Es coincideix en la idea que les actuacions que l'Ajuntament ha desenvolupat són poc conegudes, tant pel teixit associatiu LGTB com per la ciutadania en general, de manera que cal fer-ne una major difusió. L'existència del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals, de les polítiques de detecció i prevenció del sida de l'Agència de Salut Pública o de l'Oficina per la No Discriminació és coneguda per la majoria de les associacions, però de forma molt genèrica.
- Tot i que el recolzament a les entitats per part de l'Ajuntament s'entreu com a positiu (especialment pel que fa a l'aspecte econòmic) existeixen posicions divergents dins el conjunt d'entitats en relació a l'atorgament de subvencions i col·laboracions. Hi ha un sector de petites organitzacions que es mostra crític envers les relacions de l'Ajuntament amb algunes de les grans entitats històriques i, paral·lelament, es reclama un canvi en els criteris de dotació de recursos que prioritzi la prestació de serveis a la ciutadania (activitat) per davant de criteris d'estructura.

De forma general, es considera que les subvencions atorgades pel consistori per a la posada en marxa o manteniment de campanyes o serveis són insuficients, i que manca un coneixement de quins són els criteris de valoració dels projectes, així com un major seguiment del desenvolupament i avaluació dels mateixos per part de l'Ajuntament.

Les entitats reconeixen que existeix una gran asimetria entre aquelles associacions que disposen d'un espai per al desenvolupament de la seves funcions i les que no. Es demanda per a tal efecte poder disposar de locals municipals cedits i compartits amb altres associacions de la ciutat que permetin vèncer aquest dèficit davant la impossibilitat d'assumir les despeses dels preus del mercat immobiliari.

- L'existència de l'Oficina per la No Discriminació (OND) es valora de forma generalment positiva, però al mateix temps hi ha un grup important d'entitats que reconeixen que cal realitzar una major difusió d'aquest servei i coordinar-lo perquè les associacions puguin realitzar-ne derivacions i orientacions quan alguna persona hi acut a denunciar.

Pel que fa a l'atenció rebuda dels casos de discriminació homòfoba o transfòbica, es considera que l'Oficina hauria de combinar la mediació amb la disposició d'un servei d'assessoria jurídica gratuït que possibilités un major seguiment i resolució dels casos presentats. En aquest sentit, les principals crítiques cap al servei fan referència a la necessitat d'adoptar un paper més proactiu que vagi més enllà de la recepció de casos i a la conveniència de comptar amb un equip de professionals d'atenció amb perfils diversificats (advocats, psicòlegs...).

- Finalment, pel que fa al paper del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals hi ha una divergència d'opinions entorn a la seva funció i operativitat. De forma

general, es valora positivament la seva existència com a marc de relació entre les entitats LGTB de la ciutat i l'Ajuntament. Un marc que contribueix a la visibilització i al coneixement mutu entre les parts, però que també genera elements que són percebuts negativament.

En primer terme, es constata que les expectatives que la creació del Consell l'any 2003 va generar entre les associacions s'han convertit avui en dia en un cert desencís sobre el mateix, almenys per a la majoria d'elles. Certament, el fet que agrupi a gran part de les associacions LGTB de la ciutat fa que es reproduïxin en el seu si les confrontacions que hi ha al moviment, un fet que es percep com la principal dificultat de treball.

Entre les entitats entrevistades no hi ha un consens clar sobre quina hauria de ser la missió i funcionament del Consell. En aquest sentit, hi ha qui creu que el seu paper hauria de ser únicament el d'un fòrum participatiu i deliberatiu on les entitats exposin a l'Ajuntament les idees i necessitats de les persones LGTB de la ciutat. La visió majoritària, en canvi, concep el Consell com un àmbit executiu i de treball que ha de contribuir a crear noves polítiques municipals. Des d'aquest punt de vista es critica amb duresa la manca de regularitat de les sessions, l'existència d'excessives estructures paral·leles de treball i l'enquistament del debat a l'entorn de qüestions excessivament teòriques.

A parer d'aquest grup d'entitats, la manera de desencallar la situació actual és aparcar els debats ideològics i treballar en projectes concrets, dotant al Consell de recursos econòmics propis per a l'impuls de polítiques i revertint l'actual naturalesa consultiva de les seves decisions per la vinculant. On sí que existeix un discurs coincident en la globalitat d'entitats és en la necessitat que es realitzi una major divulgació del Consell i de la seva tasca de cara a la ciutadania.

Finalment, altres crítiques que algunes entitats fan al funcionament actual són la baixa representació i visibilització de les persones lesbianes i transsexuals al Consell (tant pel que fa als temes de debat com en relació als càrrecs de representació del mateix). Així mateix, es planteja la necessitat de coordinar-lo amb el Consell Nacional per a possibilitar accions i polítiques conjuntes.

// L'anàlisi transversal del les polítiques municipals des del punt de vista del col·lectiu LGTB

Finalment, en aquest darrer punt es recullen quines són les valoracions en relació a l'atenció a la realitat LGTB que es desenvolupa des de les polítiques municipals no específiques. En aquest sentit, existeix la sensació que l'atenció a les necessitats de les persones LGTB no es realitza de forma transversal a través d'una cooperació interdepartamental sòlida que n'asseguri la mirada en tots els plans i programes de ciutat. Al contrari, es caracteritza l'actuació actual a l'entorn de plans o progra-

mes específics i aïllats en determinades regidories, lluny de la globalitat desitjada.

Amb tot, les entitats es mostren confiades en que l'elaboració d'aquest Pla Municipal LGTB pugui representar un punt d'inflexió en aquest aspecte, tot i que són conscients que molts dels problemes i necessitats detectades són difícilment abordables únicament des d'una actuació i aproximació municipalista. Segons les opinions recollides, els marges importants de millora es concentren en els següents àmbits:

- **Educació:** les intervencions en matèria educativa són les que precisen de majors esforços, segons la gran majoria d'entitats entrevistades. En aquest sentit, es distingeixen dos elements que haurien de ser objecte d'un treball específic i coordinat entre l'administració pública, les entitats LGTB i la comunitat educativa:

– En primer terme, es troba a faltar el tractament de la diversitat sexual i familiar als centres escolars tant pel que fa al temari i suports curriculars, com en relació als projectes educatius dels centres. Així mateix, es posa de manifest la manca d'estructures d'atenció i d'informació a les famílies en matèria LGTB, més enllà de les respostes associatives.

– En segon lloc, però estretament relacionat amb el primer, des de l'àmbit associatiu es reclamen majors esforços per a la lluita contra les discriminacions homofòbiques a les aules.

En tots dos casos, les entitats perceben una important manca de recursos davant la situació actual i consideren que l'administració no té respostes ni mecanismes establerts de treball estructural davant situacions d'homofòbia en l'àmbit escolar, més enllà d'actuacions concretes per a cada cas.

Davant aquesta situació, des de diverses associacions es planteja la conveniència d'obrir canals de participació de les entitats LGTB en la realització d'activitats pedagògiques relacionades amb l'educació emocional i la diversitat sexual als centres escolars. Una via a través de la qual es podria incidir en la prevenció de l'homofòbia mitjançant un treball constant que superi l'actual lògica d'actuació reactiva davant d'agressions de *bullying* homòfob.

- **Formació del funcionariat i adaptació dels serveis d'atenció:** existeix la percepció que el personal d'atenció de l'Administració Pública no disposa del suficient coneixement sobre la realitat LGTB. Sota aquesta realitat, coexisteixen visions diferenciades que fan referència tant a la desinformació i al tracte homòfob (especialment pel que fa a personal de registres i Guàrdia Urbana, i molt especialment en relació a persones transsexuals), com a la manca de formació i de protocols d'atenció (especialment en el camp sanitari, i més concretament, en l'àmbit ginecològic per a persones lesbianes o transsexuals).

En aquest mateix sentit, algunes associacions fan referència a la manca d'adaptació de protocols i formularis públics, que encara no recullen els models de diversitat familiar o les parelles del mateix sexe. Finalment, i des de les associacions que engloben persones transsexuals i intersexuals, es reclama un espai informatiu i d'assessorament de caràcter públic i obert, així com el rebuig a la psiquiatrització.

- **VIH i altres malalties de transmissió sexual:** pel que fa a la lluita contra la Sida i d'altres malalties de transmissió sexual, el teixit associatiu (i fonamentalment les entitats de persones gais) creu que cal augmentar l'atenció i els recursos destinats a aquest efecte, a través de la millora de les condicions d'atenció dins la xarxa sanitària pública, l'impuls d'un major nombre de programes de sensibilització i educació especialment adreçats a la població jove (i per tant, amb un replantejament dels missatges i dels mecanismes de comunicació tradicionals) i l'aposta per una intervenció sociosanitària (i no únicament mèdica) que tingui en compte les necessitats socials de les persones afectades pel virus de forma integral.

Com ha quedat palès en el punt anterior, les accions que l'Ajuntament desenvolupa actualment a través de l'Agència de Salut Pública de Barcelona i el seu programa de vigilància i control de la sida/VIH i l'hepatitis són valorades positivament per la majoria de les associacions. Tot i això, algunes de les crítiques que apunten a la necessitat del replantejament i millora d'aquestes polítiques provenen precisament d'entitats que fan de la prevenció, detecció i lluita contra la sida el seu objectiu principal de treball.

Tot i que cal partir de l'existència d'enfocaments diversos sobre el criteri d'actuació en matèria de VIH entre algunes d'aquestes associacions, es considera que hi ha hagut una creixent i preocupant desaparició de la sida en el discurs de les organitzacions LGTB i en l'agenda política. Així mateix, es qüestionen algunes de les campanyes endegades per l'Agència de Salut Pública per la prioritització de la detecció per sobre de la prevenció.

- **Polítiques socials:** des del punt de vista associatiu, es considera imprescindible que les polítiques municipals contra l'exclusió social i en favor de la qualitat de vida de les persones tinguin en compte les necessitats específiques d'algunes persones LGTB i realitzin programes d'atenció a problemàtiques actualment no resoltes. En aquest sentit, els àmbits que les associacions consideren de major incidència són:

– **La inserció laboral i la regulació de la prostitució:** des de l'àmbit associatiu es creu majoritàriament que l'aprovació de l'*Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona* (més coneguda com "l'Ordenança del Civisme"), ha contribuït a precaritzar i augmentar la vulnerabilitat de les persones transsexuals que exerceixen la prostitució a la via pública.

Les visions en aquest sentit fan referència a la necessitat d'actuar davant d'aquesta situació, mitjançant una regulació de la prostitució i la implantació de programes d'inserció laboral i contra l'exclusió social que tinguin especialment en compte la situació de les treballadores sexuals transsexuals, algunes de les quals en situació irregular.

– **L'atenció a persones de la 3a edat o dependents:** l'atenció a les persones LGTB de la 3a edat i/o amb dependència és un aspecte que preocupa al teixit associatiu de la ciutat. En aquest sentit, es creu necessari impulsar accions que garanteixin el respecte a la diversitat

sexual per evitar que les persones LGTB es vegin obligades a *retornar a l'armari* quan són ateses en centres geriàtrics. La majoria de les entitats es mostra contrària a la creació de circuits d'atenció paral·lels i veu la formació dels cuidadors i del personal dels centres, l'atenció domiciliària que maximitzi l'autonomia personal i la creació de pisos compartits com la línia d'actuació prioritària.

– **Les polítiques d'acollida per a persones immigrants:** un altre dels eixos d'actuació en termes socials que més reptes planteja segons les entitats és el de l'acollida i integració de persones nouvingudes. Certament, aquest és un fet extrapolable al conjunt de la societat, i no pas restringit únicament a qüestions LGTB, però que genera dos discursos ben diferenciats:

D'una banda, un nombre important d'entitats fan referència a la necessitat de realitzar un treball de transmissió de valors cívics i de tolerància envers les persones LGTB com a element constituent de la cultura pública de la societat d'acollida. En alguns casos, el pes que les religions homòfobes tenen en els països d'acollida de les persones immigrants es percep com un potencial factor de risc per a la reproducció de comportaments discriminatoris que cal evitar.

D'altra banda, i en relació a l'arribada a Barcelona de persones LGTB procedents de països en què l'homosexualitat o la transsexualitat són perseguides, aquesta és una realitat que cal tenir en compte i davant la qual les entitats consideren que cal una xarxa d'acollida pública, i no únicament associativa.

– **No discriminació:** les entitats, tot i valorar positivament l'acció de l'Ajuntament contra la discriminació a través de l'OND, creuen que cal acompanyar els recursos actuals de serveis d'assessorament jurídic propis que facilitin la resolució dels casos per via judicial quan sigui necessari. Així mateix, es reclama una actuació decidida per part de la Guàrdia Urbana a l'hora de denunciar comportaments homòfobs a la via pública o en locals d'oci privats.

– **Turisme:** les polítiques de projecció exterior de la ciutat i d'atracció de visitants a Barcelona són un dels àmbits d'actuació municipal que genera més controvèrsia entre les entitats LGTB, com ha quedat palès en el punt 2.

Si bé la valoració de la imatge de ciutat a l'estranger acostuma a ser positiva, les opinions de les persones entrevistades es divideixen entre les que consideren que cal treballar més activament aquest àmbit (incloent a més la visibilització del treball associatiu com a factor característic del cas barceloní) i les d'un sector d'organitzacions que consideren que la promoció del turisme LGTB i el recolzament al sector hotelier i d'oci hauria d'estar condicionat a l'existència de polítiques més decidides d'atenció a les persones LGTB de Barcelona.

– **Cooperació internacional:** de manera paral·lela a la visualització de Barcelona com a ciutat referent i compromesa amb els drets de les persones LGTB, algunes de les entitats entrevistades reclamen una major atenció en aquest àmbit en les polítiques de cooperació internacional i solidaritat del consistori barceloní.

En aquest sentit, es reclama que Barcelona abanderi a nivell mundial la lluita contra l'homòfò-

bia a través de polítiques declaratives i d'aposta política contra la discriminació (dia mundial, creació de xarxa de ciutats...), així com d'impuls de programes i serveis específics (xarxa d'acollida per a persones LGTB refugiades, impuls de programes de cooperació en origen...).

– **Esport:** si bé és cert que el camp esportiu és un dels menys citats a l'hora de valorar els àmbits polítics d'intervenció estratègica en matèria LGTB, sí que cal remarcar que algunes de les associacions denuncien que encara existeix un grau molt elevat d'homofòbia en algunes disciplines, i molt especialment en el món futbolístic. En aquest sentit, es coincideix que es precisen d'actuacions que vagin més enllà de l'àmbit municipal i que contribueixin a eradicar patrons i insults homòfobs socialment acceptats en moltes instal·lacions esportives.

– **Cultura i imatge pública:** les associacions fan una valoració generalment positiva de l'augment de la presència d'actes LGTB en l'activitat cultural de la ciutat. Des del punt de vista de les polítiques municipals, es detecta com a dèficit principal la manca de recursos informatius i bibliogràfics de temàtica LGTB a les biblioteques públiques, un fet que es creu necessari amb independència de la posada en marxa d'un centre específic de recursos documentals LGTB.

Des del punt de vista de la imatge pública de l'Ajuntament, les entitats troben a faltar una major difusió de les polítiques LGTB empreses envers les entitats, però també en relació a la ciutadania en general. A més, algunes de les opinions incideixen en la necessitat d'incorporar les persones LGTB i la diversitat de models familiars en les campanyes municipals publicitàries i de comunicació en què apareguin imatges de ciutadanes i ciutadans barcelonins. Es creu que d'aquesta manera es pot contribuir positivament a visibilitzar la diversitat existent.

Certament, cal remarcar que l'amplia majoria d'entitats està es mostra a favor de la millora de les polítiques municipals existents mitjançant la incorporació de la mirada LGTB de forma transversal. En aquest sentit, la lògica aïllada de creació de serveis específics és rebutjada de forma quasi unitària

Relació de persones i entitats entrevistades:

- Àngel Llorent (Associació Cristiana de Gais i Lesbianes de Catalunya)
- Antonio Guirado (Coordinadora Gai Lesbiana)
- Carme Rabadà i Albert Arcarons (Associació de Mares, Pares i Familiars de Gais i Lesbianes)
- Elisabet Vendrell (Associació de Famílies Lesbianes i Gais)
- Eugeni Rodríguez (Front d'Alliberament Gai de Catalunya)
- Ferran Pujol (Hispanosida – Projecte dels Noms - BCN Checkpoint)
- Gemma Sánchez i Maria Eugènia Ruiz (Assessorament, Counselling, Orientació i Recursos per Dones LTB)
- Gina Serra (ATC-Libertad)
- Ignasi Pujades (Fundació Enllaç)
- Joan Alemany (Sin Vergüenza, Associació Universitària de joves Gais, Lesbianes, Bisexuals, Transsexuals i Heterosexuals)
- Joan M. Miró (Panteres Grogues)
- Joaquim Roqueta (Gais Positius)
- José Benito (Grup d'Amics Gais, Lesbianes, Transsexuals i Bisexuals)
- Josep Ribes (Barcelona)
- Katy Zaragoza (Stop Sida)
- Lluís Parera (Col·lectiu Gai de Barcelona)
- Marina Collell (Xarxa d'Acció Trans-Intersex de Barcelona)
- Marina Sanz (Plataforma d'Activistes Sin Vergüenza)
- Miquel Missé (Guerrilla Travolaka)
- Pol Galofre (Espai Obert Trans-Intersex)
- Rodrigo Araneda (Associació Catalana per a la Integració d'Homosexuals, Bisexuals i Transsexuals Immigrants)
- Santos Fèlix (Casal Lambda)
- Víctor Argelaguet (Associació de Gais i Lesbianes Polícies)
- Víctor Escarré (Inclou, Gais i Lesbianes en l'educació)